

Dosarul nr. 3ra-992/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: L.Holevițcaia)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A.Minciuna, I.Muruianu, E.Palanciuc)

Î N C H E I E R E

17 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Galina Sîrbu,
în cauza de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Galina Sîrbu
împotriva Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului, persoană terță
Vitalie Bocșa, privind anularea actelor administrative defavorabile,
împotriva deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
casată integral hotărârea din 5 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Rîșcani și a fost emisă o decizie nouă, prin care acțiunea depusă de Galina Sîrbu a
fost declarată inadmisibilă,

c o n s t a t ă :

La data de 7 iulie 2017 Galina Sîrbu a depus cerere de chemare în judecată în
ordinea contenciosului administrativ împotriva Direcției municipale pentru protecția
drepturilor copilului, intervenient accesoriu Vitalie Bocșa, privind anularea actelor
administrative.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că prin hotărârea irevocabilă din 29
octombrie 2012 a Judecătoriei Botanica mun. Chișinău (menținută prin decizia din
26 martie 2013 a Curții de Apel Chișinău și decizia din 18 septembrie 2013 a Curții
Supreme de Justiție), a fost desfăcută căsătoria între soții Vitalie Bocșa și Galina
Bocșa (Sîrbu), fiind stabilit domiciliul copiilor minori Aureliu Bocșa și Dumitru
Bocșa cu mama – Galina Sîrbu. Suplimentar, a fost dispusă încasarea din contul lui
Vitalie Bocșa în beneficiul copiilor minori, pensia de întreținere în mărime de 1/3
din toate veniturile lunare, începând cu data de 17 septembrie 2010 și până la
atingerea majoratului de către copii. A fost permis copiilor minori ieșirea peste
hotarele R. Moldova, însoțiți de către mama lor – Galina Sîrbu, ori de câte ori va fi
necesar în scop de tratament, studii, competiții, odihnă, fără consimțământul tatălui
Vitalie Bocșa.

Reclamanta a invocat că la data de 28 noiembrie 2013, Direcția municipală pentru protecția drepturilor copilului a adoptat decizia nr.36/1 cu privire la cazul copiilor Aureliu Bocșa și Dumitru Bocșa, prin care a decis în pct. 1 aprobarea și propunerea a următoarei variante modificată a graficului de întrevederi a copiilor minori Aureliu Bocșa și Dumitru Bocșa, cu tatăl Vitalie Bocșa: în I-a și a III-a zi de vineri din lună, tatăl va lua copiii de la domiciliul mamei, la ora 17.30 și-i va aduce înapoi, duminică, la ora 12.30; în a II-a și a IV-a zi de vineri din lună, tatăl va lua copiii de la domiciliul mamei, la ora 17.30 și-i va aduce înapoi, la ora 20.30.

Ulterior, prin încheierea din 5 iunie 2014 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău, a fost confirmată tranzacția de împăcare încheiată între Galina Sîrbu și Vitalie Bocșa, conform căreia pct. 1 din decizia nr. 36/1 din 28 noiembrie 2013 a Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului a fost modificată după cum urmează: a) tatăl Vitalie Bocșa va lua copiii minori Aureliu Bocșa și Dumitru Bocșa de la domiciliul mamei în I-a și a III-a zi de vineri a luni, începând cu ora 18.30 și-i va aduce înapoi, la domiciliul mamei sau direct la școală, în ziua de luni, la ora 8.00; b) în a II-a și a IV-a zi de vineri din lună până luni, copiii rămân cu mama. În rest pct. 2-7, au rămas fără modificări.

Reclamanta a invocat că, deși există tranzacția de împăcare, confirmată prin încheierea instanței judecătorești, Vitalie Bocșa, permanent nu a respectat graficul de întrevedere cu copiii minori. Or, acesta după propriul plac, prin încălcarea regimului de tratament, alimentar, școlar și educațional al copiilor, a schimbat orele, durata și zilele de vizită a acestora în dezavantajul lor.

În această ordine de idei a menționat că, la data de 19 iunie 2016, ora 10:05, Vitalie Bocșa, s-a adresat reclamantei cu solicitarea de a lua copiii să meargă cu el. Ca urmare a acestei discuții, dânsa a pregătit lucrurile copiilor și a permis ultimilor să meargă la tatăl lor biologic acasă. În aceeași zi, din spusele copiilor, Vitalie Bocșa, a luat telefonul acestora și le-a interzis comunicarea cu mama lor. Totodată, la 20 iunie 2016, urmare a discuției telefonice între reclamantă și pârât, prima a fost șantajată prin implicare în viața personală, fiind înjurată cu cuvinte necenzurate, insultată și amenințată.

Galina Sîrbu a pretins că asemenea acțiuni s-au petrecut în perioada 18 iunie 2016 – 7 august 2016, când copiii au fost luați de pârâtul Vitalie Bocșa, conform graficului stabilit, suplimentar indicând că în perioada vizată, copii au fost amenințați de tatăl lor, că vor fi pedepsiți dacă vor discuta la telefon cu mama lor.

Reclamanta a mai relatat că pe parcursul anului 2016, copiii minori pentru o bună dezvoltare psihologică și fizică, au practicat artele marțiale „WUSHU”. Însă, în perioada aflării copiilor la pârât, ultimul prin impunerea voinței și controlului asupra acestora, le-a interzis frecventarea secțiilor de sport. Totodată, a mai fost indicat că în perioadele respective, copiilor nu le-au fost administrate medicamentele prescrise de medicul neuropatolog.

Conform reclamantei, la începutul lunii septembrie 2016, copiii minori, i-au declarat că refuză să mai meargă la tatăl lor acasă, deoarece ultimul manifestă un comportament agresiv și insultător față de ei.

Aceste circumstanțe se confirmă inclusiv prin încheierea OSS IP „Botanica” din 6 septembrie 2016, și a ordonanței Procuraturii sectorului Ciocana, mun. Chișinău din 6 octombrie 2016.

Totodată, cele relatate mai sus, au fost confirmate și în raportul de evaluare psihologică a copiilor din 17 octombrie 2016. La fel, la cererea lui Vitalie Bocșa, din 21 septembrie 2016, psihologul liceului Ana Plăcintă, a efectuat în perioada 17.10.2016 – 22.10.2016, evaluarea psihologică a copiilor și conform raportului de evaluare a situației copiilor, s-a atestat că copii au o atitudine negativă față de tatăl lor, manifestată prin disconfort în comunicare cu ultimul.

În opinia reclamantei, odată ce minorii au dobândit capacitate materială și capacitate de exercițiu procesual civilă în materie familială, atingând vârsta de 10 ani, atât decizia Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului nr.36/1 din 28 noiembrie 2013, precum și modificările operate prin încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 5 iunie 2014 sunt inexecutabile, or, conținutul acestora nu conțin nici o obligație a mamei de a-și impune copiii contrar voinței lor, indiferent de motive, de a se întrevedea cu tatăl lor.

În acest sens, reclamanta a subliniat că conform prevederilor Convenției internaționale pentru drepturile copilului, semnată la New-York la 20 noiembrie 1989, care stipulează principiul consultării și respectării drepturilor copilului, rezultă că copii sunt capabili să-și formuleze propriile puncte de vedere, să aibă propriile opinii în toate problemele care-i privesc, iar acestor opinii trebuie să li se acorde atenția cuvenită în funcție de vârsta și capacitatea intelectuală a copilului.

Din aceste considerente și urmare a împlinirii vârstei de 10 ani de către copii, precum și ținând cont de faptul că Galina Sîrbu a încetat a mai reveni în discuțiile cu copiii săi privind impunerea de a se întrevedea cu tatăl lor, poziția acestora fiind fermă în acest sens, la data de 2 iunie 2017, a depus în adresa Direcției municipale pentru drepturile copilului, o cerere prealabilă prin care a solicitat anularea deciziei nr.36/1 din 28 noiembrie 2013, însă prin răspunsul nr.S-311/17 din 23 iunie 2017, Direcția i-a comunicat că deciziile abrogate de comisiile din cadrul Direcției de sector și din cadrul Direcției municipale pentru drepturile copilului, poartă un caracter de recomandare și pot fi contestate doar pe cale judiciară.

În asemenea circumstanțe, Galina Sîrbu a depus prezenta acțiune, solicitând inclusiv în urma concretizării acțiunii din 30 ianuarie 2018, anularea deciziei nr. 85/1 din 15 decembrie 2011, cu privire la stabilirea graficului de întrevederi al tatălui Vitalie Bocșa cu copii săi, Dumitru Bocșa și Aureliu Bocșa, cu modificările ulterioare efectuate prin decizia Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului nr.20/1 din 14 iunie 2012 cu privire la cazul copiilor Aureliu Bocșa și Dumitru Bocșa și a deciziei Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului nr.36/1 din 28 noiembrie 2013 cu privire la cazul copiilor Aureliu Bocșa și Dumitru Bocșa, din ziua împlinirii de către copiii Dumitru Bocșa și Aureliu Bocșa, a vârstei de 10 ani.

Prin hotărârea din 5 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ depusă de Galina Sîrbu a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la data de 5 noiembrie 2018 Galina Sîrbu a depus apel nemotivat, care ulterior la 17 ianuarie 2019 a fost completat cu motivare, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu remiterea cauzei la rejudecare.

Prin încheierea din 13 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost declinată competența completului specializat în materie de contencios administrativ de la examinarea în ordine de apel a cauzei nominalizate, în favoarea judecătorilor completelor specializate în materie civilă de drept comun din cadrul Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 28 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a suspendat examinarea cererii de apel declarate de Galina Sîrbu împotriva hotărârii din 5 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, până la soluționarea conflictului negativ de competență și s-a transmis dosarul la Curtea Supremă de Justiție pentru soluționarea conflictului negativ de competență.

Prin încheierea din 28 octombrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost constatată competența completului specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău la judecarea în ordine de apel a cauzei în contencios administrativ la acțiunea depusă de Galina Sîrbu.

Prin decizia din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost casată integral hotărârea din 5 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a fost emisă o decizie nouă, prin care acțiunea depusă de Galina Sîrbu a fost declarată inadmisibilă în temeiul art. 240 lit. c) coroborat cu art. 207 alin. (2) lit. d) și f) din Codul administrativ.

Invocând ilegalitatea deciziei enunțate, la data de 17 iunie 2021, Galina Sîrbu a contestat-o cu recurs nemotivat, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a actului judecătoresc ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei decizii noi, de admitere a acțiunii. Totodată, recurenta a notat că motivarea recursului va fi depusă după notificarea deciziei motivate a instanței de apel.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Galina Sîrbu, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

Pentru început, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră necesar de a soluționa anticipat aspectele de drept tranzitoriu, or, din momentul punerii cauzei pe rol – 7 iulie 2017 și până în prezent au fost operate modificări în legea procesuală.

Cu privire la aplicarea în timp a legii procesuale, completul relevă că prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ a intrat în vigoare la 1 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod, Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 a fost abrogată.

Totodată, conform art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor

examina în continuare, după intrarea în vigoare a acestuia, conform prevederilor prezentului cod.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecătii în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi examinată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

La rândul său, art. 245 alin. (2) Cod administrativ, reglementează expres că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Prin prisma normelor enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat public la data de 19 mai 2021 (vol.II,f.d.119,120), iar la data de 17 iunie 2021 Galina Sîrbu a depus recurs declarativ (nemotivat), solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 19 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei decizii noi, de admitere a acțiunii (vol.II,f.d.136-137).

Concomitent, din materialele cauzei, instanța de recurs reține că copia deciziei motivate a instanței de apel a cărei casare a fost solicitată de recurenta Galina Sîrbu în prezentul recurs nemotivat a fost expediată de Curtea de Apel Chișinău la domiciliu indicat de apelanta-recurentă în motivarea apelului (vol.I,f.d.168), domiciliu, care de altfel coincide cu cel indicat atât în acțiunea în contestare (vol.I,f.d.2) cât și în cererea de recurs nemotivată anexate la dosar (vol.II,f.d.136), fiind recepționată de Galina Sîrbu la data de 11 august 2021, ceea ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la dosar (vol.II,f.d.140).

La fel, din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost notificată inclusiv și reprezentantului apelantei-recurente Galina Sîrbu – avocatul Valeriu Zubco la data de 10 august 2021, ceea ce se confirmă prin avizul de recepție anexat la dosar (vol.II,f.d.141).

În conformitate cu art. 97 din Codul administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Notificarea se face în cazurile prevăzute de lege sau prin dispoziția autorității publice. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

Totodată, potrivit art. 109 din același cod, un înscris poate fi notificat prin poștă cu scrisoare recomandată cu aviz de recepție. Pentru probarea notificării este suficient avizul de recepție.

Iar în sensul art. 63 din Codul administrativ, calcularea termenelor în procedura administrativă se efectuează în conformitate cu prevederile art. 259-266 din Codul civil. Dacă o autoritate publică trebuie să efectueze prestații doar pentru o anumită perioadă de timp, atunci această perioadă expiră în ultima zi a ei, chiar și atunci când aceasta este o zi de sâmbătă, duminică sau o zi liberă stabilită prin lege.

Aici, Colegiul reține că prin Legea privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative nr. 133 din 15 noiembrie 2018, a fost schimbată numerotarea unor articole din Codul civil. Cu alte cuvinte, în redacția Codului civil modificat prin Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, instituția calculării termenului este reglementată de Titlul IV Capitolul I, art. 383-390.

Respectiv, deși Codul administrativ prevede că calcularea termenelor în procedura administrativă se efectuează în conformitate cu prevederile art. 259-266 din Codul civil, de facto urmează a fi aplicate prevederile art. 383-390 din Codul civil în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018.

Având în vedere cele expuse și ținând cont de faptul că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat, ci trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente care se completează una pe alta ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, instanța de recurs reține la caz și prevederile 385 din Codul civil, potrivit cărora dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, atunci ziua survenirii evenimentului sau momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Prin urmare, termenul de declarare a motivării recursului și-a început curgerea la data de 11 august 2021, ziua imediat următoare datei recepționării copiei deciziei motivate de către reprezentantul apelantei-recurente Galina Sîrbu – avocatul Valeriu Zubco (vol.II,f.d.141) și a expirat la data de 9 septembrie 2021 (zi de joi).

Cu toate acestea, în pofida obligațiilor sale procesuale, atât recurenta Galina Sîrbu, cât și reprezentantul acesteia, avocatul Valeriu Zubco nu au depus motivarea recursului în interiorul termenului legal de 30 de zile de la notificarea copiei deciziei motivate, termen imperativ prevăzut de lege, motiv pentru care survin consecințele art. 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ – recursul se declară inadmisibil, în special, când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă, după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

Sub aspectul dat completul notează că, recursul depus împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat. Respectiv, dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură să facă vizibile ilegalitatea deciziei contestate.

Or, prin prisma art. 244 alin. (2), 231 alin. (2) coroborat cu art. 211 alin. (1) din Codul administrativ, în cererea de chemare în judecată se indică: a) instanța la care a fost depusă; b) numele și prenumele sau denumirea reclamantului, domiciliul sau sediul acestuia; dacă reclamantul este o persoană juridică, se indică datele bancare și codul fiscal; c) numele și prenumele reprezentantului legal sau împuternicit și adresa lui, în cazul în care cererea se depune de un reprezentant; d) denumirea

pârâtului în calitate de autoritate publică și sediul acesteia; e) pretențiile reclamantului; f) circumstanțele de fapt și de drept pe care reclamantul își întemeiază pretenția; g) enumerarea tuturor probelor pe care reclamantul le deține și le poate prezenta; h) datele despre respectarea procedurii prealabile, dacă o astfel de procedură este prevăzută de lege.

Recurenta Galina Sîrbu nu s-a conformat prevederilor legale și a formulat o simplă cerere de recurs nemotivată, fără a evidenția motivele ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la manifestarea dezacordului față de soluția pronunțată în apel. Această circumstanță face imposibilă exercitarea controlului judiciar de către instanța investită cu soluționarea căii de atac.

Or, în recurs nu este suficientă simpla expunere a dezacordului cu soluția instanței judecătorești, ci este necesară motivarea cu indicarea temeiurilor de ilegalitate pe care se întemeiază calea de atac, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o decizie neîntemeiată. Condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implică determinarea greșelilor anume imputate instanței ierarhice inferioare, cu expunerea argumentată a criticilor în fapt și în drept.

La capitolul dat completul decelează că, însăși Galina Sîrbu a indicat în recursul nemotivat că „motivele de fapt și de drept pe care se întemeiază recursul vor fi invocate după pronunțarea deciziei motivate”.

Însă, contrar prevederilor art. 245 alin. (2) din Codul administrativ, Galina Sîrbu și reprezentantul acesteia, avocatul Valeriu Zubco nu au întreprins nicio măsură în vederea depunerii motivării recursului în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei contestate prin recursul nemotivat.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ consideră că circumstanțele descrise supra evidențiază caracterul echivoc al recursului depus de însăși Galina Sîrbu, or, ultima fiind interesată în soarta soluționării prezentului litigiu, urma să întreprindă măsurile necesare de a proteja dreptul său de acces la instanță prin depunerea motivării recursului în termenul stabilit de lege, care să corespundă exigențelor impuse de legiuitor, condiție însă ce nu se atestă la caz, din care considerent în speță intervine aplicarea cu titlu de sancțiune procedurală, declararea recursului nominalizat ca inadmisibil în temeiul art. 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

În acest sens este relevantă și jurisprudența CtEDO în care Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție (Van Harn împotriva Germaniei).

Din aceste considerente și având în vedere că în cazul examinării recursului depus de Galina Sîrbu, se va încălca principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 și preambulul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a-l declara inadmisibil.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios

administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții
Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de Galina Sîrbu, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Aliona Miron